

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра мистецтва театру ляльок

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Чхатарашвілі Інга Чхатарашвілі-Петраш

« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАЙСТЕРНІСТЬ РОБОТИ З ЛЯЛКОЮ:

ТЕАТР ТІНЕЙ

(назва навчальної дисципліни)

рівень освіти	вищої	Перший (бакалаврський)
		(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))
спеціальність		В6 Перформативні мистецтва
		(шифр і назва спеціальності)
освітня програма		«Акторське мистецтво театру ляльок»
		(назва освітньої програми)

Розробники: Сільченко Тетяна доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок
Неупокоев Руслан професор, заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри мистецтва театру ляльок
Викладачі: Урицький Михайло, старший викладач кафедри мистецтва театру ляльок

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Мистецтва театру ляльок, факультет театрального мистецтва
(назва кафедри, факультету / інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри

(підпис) (Сільченко Т. І.)

РПНД погоджено з гарантом освітньої-професійної програми

Доктором мистецтва, Заслуженою артисткою України, доцентом
кафедри (підпис) (Сільченко Т. І.)

25.08.2026

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від ____. __. 20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від ____. __. 20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від ____. __. 20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від ____. __. 20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 2	2			
Семестр	III			
Кількість кредитів - 2				
Загальний обсяг годин -60				
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	2			
	Семінарські			
	Практичні			
	28			
	Індивідуальні			
	3,75			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
	26,25			
Вид підсумкового контролю	Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Майстерність роботи з лялькою: Театр тіней» призначена для студентів 2 курсів протягом третього семестру, які навчаються за спеціалізацією: «Акторське мистецтво театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах та вимагає від студента набуття та засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та фахових навичок, необхідних йому для створення вистав на 3-4 курсах.

Мета та завдання навчальної дисципліни «Майстерність роботи з лялькою: Театр тіней» полягає у наступному:

- формування світогляду, розвитку естетичного смаку, особистих художніх вимог до себе, норм та правил роботи у колективі;
- засвоєння основних естетичних принципів театру ляльок;
- теоретичні знання про мистецтво театру ляльок, театральну ляльку, її походження, специфіку, технологічні та анатомічні особливості, художню форму та різновиди;

- набуття практичних навичок з техніки традиційної системи ляльок, ознайомлення з її різновидами та опанування технікою пласкої ляльки та використання її в театрі тіней.

Очікувані результати (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі перформативного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх перформативних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення перформативного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виражальних засобів у створенні та виробництві перформативного твору.

ПР06. Аналізувати проблемні ситуації й ухвалювати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму в процесі реалізації сценічного твору (проекту).

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію

ПР22. Оперувати специфічною системою виражальних засобів мистецтва театру ляльок (пластично-зображальними, звуковими, музично-ритмічними, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, художньо-постановочними, сценарно-драматургічними) у створенні та виробництві сценічного твору.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2 курс / III семестр:														
Тема 1. Театр тіней														
1.1. Виникнення, історія та сучасність театру тіней	5	1		4										
1.2. Особливості існування фактури в умовах двовимірного простору	11	1		4			6							
1.3. Особливості композиції світлових проєкцій	10			4			6							
1.4. Етюдна робота для створення образу через світлову проєкцію	34			16		3,75	14,25							
Всього Тема 6.	60	2		28		3,75	26,25							
УСЬОГО	60	2		28		3,75	26,25							

4. Програма навчальної дисципліни

2 курс III семестр

1.1. Виникнення, історія та сучасність театру тіней.

Лекція №1. Специфіка театру тіней і його історія. Естетика і традиції. Стародавній театр тіней. Основні герої. Сюжети. Традиційний театр ляльок Азії: китайський, тайванський, індонезійський, малайзійський, турецький. Основні герої. Сюжети. Виникнення та розповсюдження театру тіней від Сходу до Європи. Європейські традиції та сучасний театр тіней. Демонстрація відео матеріалів: перегляд вистав сучасних театрів ляльок світу, уривки з концертних номерів і лялькових вистав провідних митців мистецтва театру ляльок світу з використанням театру тіней та силуетного театру – Франція (Домінік Серафін), Австралія (Річард Бредшоу), Німеччина (Райнігер Лотта), Україна («Teulis») тощо.

1.2. Особливості існування фактури в умовах двовимірного простору

Лекція №2. Міра умовності та засоби виразності театру тіней. Світлова проекція як головний засіб виразності театру тіней. "Оживлення" світлової проекції як особливість специфіки театру тіней. Системи ляльок у театрі тіней, лялька театру тіней як інструмент створення художнього образу. Особливості трансформації тримірних зображень у двомірні та спосіб динамічного існування двовимірного зображення.

1.3. Особливості композиції світлових проекцій (практична та індивідуальна робота). Аналіз композиційних особливостей образотворчого мистецтва. Стильові та жанрові особливості композиції.

1.4. Етюдна робота для створення образу через світлову проекцію (практична та індивідуальна робота). Тренажні вправи для розвитку асоціативного бачення. Тренінги і вправи, необхідні для м'язової пам'яті. Пошуки виразного руху, жесту, ракурсу актора, ляльки та предмету. Робота із проекціями всіх видів ляльок (від простої до ускладненої).

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Майстерність роботи з лялькою» - словесний (лекція, пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (вправи, практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1.2. Особливість існування фактури в умовах двовимірного простору		Практичний показ	10
1.3. Особливості композиції світлових проєкцій	Робота зі світловою проєкцією з плоскими ляльками.	Практичний показ	10
1.4. Етюдна робота для створення образу через світлову проєкцію	Створення етюдної роботи в театрі тіней	Практичний показ	10

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Виконано всі поставлені викладачем завдання із теоретичного дослідження, якісно проведено роботу із літературним матеріалом та джерелами, витримано послідовність викладеного матеріалу. Відмінне та методично вірне виконання практичних завдань, повне врахування попередніх рекомендацій викладача, демонстрація навичок і фіксація зауважень викладача у роботі над матеріалом.	8-10
Поставлені викладачем завдань із теоретичного дослідження виконано частково, матеріал викладено непослідовно, продемонстровано слабе розуміння термінології. Виконання практичних завдань на недостатньому рівні, слабе врахування рекомендацій викладача, проблеми у роботі із виконавцями, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	4-7
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. Практичну і теоретичну роботу не виконано.	0-3

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль 60 %

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Має розвинуті особисті обдарування та інтелект, чітку громадянську позицію, може критично оцінювати позитивні і негативні сторони своїх досягнень. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом. Здатен до самостійної підготовки, де постійно удосконалює свою майстерність.	53-60
Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал минулого уроку, вміє вільно орієнтуватись та апелювати професійними поняттями та термінами. Володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. При освоєнні нового навчального матеріалу, викладеного на уроці, сприймає його повністю, самостійно осмислює, здатний виконувати практичні завдання в запропонованих обставинах у світлі особистої уяви і фантазії. Виконує практичну роботу із незначними помилками і деякими зауваженнями.	43-52
Студент фрагментарно розуміє основний поточний навчальний матеріал, але не може самостійно розібрати, зробити висновки, робить поверхневий аналіз. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	37-42
Студент виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу, може відтворити лише окремі фрагментарні знання, допускає принципові помилки. Не вміє викласти програмний матеріал. Працює безініціативно, не володіє професійною термінологією.	23-36
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-22

Підсумковий (семестровий) контроль 40%

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні (для екзамену)

Критерії оцінювання при підсумковому контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом.	37-40
Студент володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. Демонструє практичну роботу із незначними помилками.	31-36

Студент фрагментарно демонструє основний поточний навчальний матеріал. Здатний до відтворення практичного матеріалу, дотримуючись спрощеної техніки керування лялькою.	25-30
Студент не володіє професійною термінологією, виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу. Практичні навички на рівні розпізнавання. Практичну роботу не завершено.	15-25
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-14

8. Розподіл балів, які отримують студенти

2 курс / III семестр Тема 1. Театр тіней:

За результатами поточного контролю та самостійна роботи												Сума балів
Т 1.2.	Т 1.3.	Т 1.4.										
25	25	50										100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бендацці Джаннальберто. Світова історія анімації. Книга перша. Київ. 2020 р. 384 с.
2. Бучма О. Є. Теорія «надмаріонетки» Гордона Крега як виражальний засіб театру ляльок. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 39. С. 235-238
3. Виходцевський В. О. Технологія виготовлення театральної ляльки: навч. посібник. Київ-Львів: 2011. 160 с.
4. Єфремов С. Монолог із лялькою як спеціальний тренаж у вихованні лялькаря. Київ, 2011.
5. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 1. 2023

https://www.youtube.com/watch?v=crop8KCHM2E&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva//_IjruljEB

6. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 2. 2023
https://www.youtube.com/watch?v=6mc89svI4Js&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva//_IjruljEB&index=2
7. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 3. 2023
https://www.youtube.com/watch?v=WJDMF6WW7Eg&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva//_IjruljEB&index=3
8. Френкель М. А. Пластика сценічного простору. Київ. 1987 р. 182 с.
9. Ширман Н. Т. Силует на екрані: навч. вид. Київ, 1989. 188 с.
10. Lotte Reiniger. Shadow Theatres and Shadow Films: London, Batsford 1970. 128 р.

Додаткова:

11. Брехт Б. Про мистецтво театру. Київ, 1977. 362 с.
12. Брук П. Жодних секретів. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005 р. 134 с.
13. Гротовський Є. Театр і ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999 р. 186 с.

14. Tillis S. (1992). Toward an aesthetics of the puppet : puppetry as a theatrical art.
New York, NY : Greenwood Press, 181 p.